

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

שור או כֶּשֶׁב או עֵז

בפרשת שחוטי חוץ נאמר, "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז בַּמִּחְנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּחְנֶה", והטעם שנכתבו שלושת הפרטים הללו, ולא די היה לכתוב, "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט" בַּמִּחְנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּחְנֶה", **ללמד על הדברים הבאים, שאף שאינם ראויים לבוא אל פתח אוהל מועד כמו שהם, מכל מקום הם בכלל פרשת שחוטי חוץ, כי ראויים הם לבוא לפתח אוהל מועד בשינוי מועט.**

א. עולה ושלמים המחוסרים זמן בבעלים.

כעולת זב ומצורע ושלמי נזיר, אף שאינם ראויים לבוא לפתח אוהל מועד, חייבים עליהם בחוץ משום שחוטי חוץ, והטעם שהם נתרבו מהכתוב, כי ראויים הם לבוא בנדבה, כפי שנתבאר לעיל.

ב. אשם נזיר ואשם מצורע.

לדעת רב חלקיה – הכוונה לאשם נזיר ומצורע **המחוסרים זמן מחמת הבעלים שנשחטו בחוץ שלא לשמן**, שאף שאינם ראויים לפתח אוהל מועד לשמן, משום שהם מחוסרים זמן, מאחר שראויים בפנים שלא לשמן, השוחט אותם שלא לשמן בחוץ, חייב.

ולדעת רב הונא – הכוונה לאשם נזיר ומצורע **שנשחטו בזמנו, שלא לשמן בחוץ**. והחידוש הוא כדעת רבי אליעזר, האומר, שאשם הנשחט בפנים שלא לשמו פסול, ואף על פי שאינו מתקבל בפנים שלא לשמו, אם נשחט בחוץ שלא לשמו חייבים עליו, כי היה ראוי להיקרב בפנים לשמו. והוא הדין לעניין חטאת בזמנה, מאחר שראויה להיקרב בפנים לשמה, השוחט אותה בחוץ חייב כרת, אפילו שחטה שלא לשמה. [ולפי דברי רב הונא, אף שהדין הזה הוא כדעת רבי אליעזר, ממנו יש לנו ללמוד, שלדעת חכמים, האומרים שרק חטאת נפסלת בעשיה שלא לשמה, כן הדין בחטאת, אף שהיא פסולה בפנים שלא לשמה, השוחט אותה בחוץ שלא לשמה חייב. אבל לפי דברי רב חלקיה אין בזה חידוש].

אשם בן שנה ולא בן שנתיים

מבואר בסוגיה, שאשם שדינו לבוא מכבש בן שנה, אם הביאו מאיל בן שתי שנים, הוא פסול לגמרי. וכתבו התוס', שכן הדין כשנעשה לשמו, אבל אם נעשה שלא לשמו, הוא כשר, אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה.

דברים שאין חייבים על העלאתם בחוץ

נאמר בפרשת מעלה בחוץ, "וְאֵלֶּהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יִגִּיר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עִלָּה אוֹ זָבַח. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לְהִי וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ", ללמד שאין חיוב העלאת חוץ, אלא על חלק הקרבן הראוי לעלות למזבח כעולה, ולהוציא את **חלק הקרבן שאינו ראוי להקטרה אלא לאכילה**, ובכלל זה:

(א) בשר חטאת. (ב) בשר אשם. (ג) בשר קדשי קדשים [=כבשי עצרת]. (ד) בשר קדשים קלים. (ה) מותר העומר [לאחר קמיצה]. (ו) שתי הלחם. (ז) לחם הפנים. (ח) שירי מנחות.

וכל הדברים הללו, כשם שעל העלאתם בחוץ אין חייבים כרת של מעלה בחוץ. כך,

א. אין חייבים עליהם משום זרות. [כלומר, זר המקטירם בפנים, אינו חייב מיתה כזר שעבד במקדש, כי אין העלאתם נחשבת הקטרה].

ב. ואין חייבים עליהם משום טומאה. [כלומר, כהן טמא המקטירם בפנים, אינו חייב מיתה ככהן טמא שעבד במקדש, כי אין העלאתם נחשבת הקטרה].

ג. ואין חייבים עליהם משום מחוסר בגדים. [כלומר, כהן מחוסר בגדים המקטירם בפנים, אינו חייב מיתה ככהן שעבד במקדש מחוסר

בגדים, כי אין העלאתם נחשבת הקטטה].

ד. ואין חייבים עליהם משום שלא רחוך ידיים ורגלים. [כלומר כהן המקטירם בפנים בלא רחיצת ידיים ורגלים, אינו חייב מיתה ככהן שעבד במקדש בלא לרחוך ידיו ורגליו, **כי אין העלאתם נחשבת הקטרה**].

עבודות שאין חייבים על עשייתם בחוץ

נאמר בפרשת מעלה בחוץ, "וְאֵלֶּהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עִלָּה אוֹ זָבַח. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָצְנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לְהִי וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ", ללמד שאין חיוב העלאת חוץ, אלא על עבודה כהעלאה שהיא גמר עבודה, [שכן בהקטרה נגמרת עבודת האברים], ובכלל זה אף:

(א) המנסך. (ב) מקטיר קטורת. (ג) מקטיר קומץ.

(ד) מקטיר מנחת כהנים.

אבל על **עבודות שאינן גמר עבודה**, אין חייבים,

ובכלל זה:

(א) יוצק [שמן על המנחה]. (ב) פותת [מנחת מאפה].

(ג) בולל. (ד) מולח. (ה) מניף מנחה. (ו) מגיש

[מנחה בחוץ והיא טעונה הגשה בפנים בקרן מערבית

דרומית כמשפטה]. (ז) מסדר את השולחן. (ח)

מטיב את הנרות [מדשן את המנורה בבקר]. (ט)

קומץ. (י) מקבל דמים.

וכל העבודות הללו, כשם שעל עשייתם בחוץ,

אין חייבים כרת של עשיית עבודה בחוץ. כך:

א. אין חייבים עליהם משום זרות. [כלומר, זר

העושה את אחת העבודות הללו בפנים, אינו חייב

מיתה כזר שעבד במקדש, **כי אין חיוב מיתה לזר**

אלא בעבודת מתנה, שהיא עבודה תמה, כלומר

עבודה של נתינה למזבח ולא עבודה של הסרה

ממנו וגם שתהא העבודה הזו גמר עבודה, וכל

העבודות הנ"ל אינן כן, חלקן עבודות סילוק,

וחלקן עבודות שיש אחריהן עבודה נוספת,

להשלים את הדבר].

ב. ואין חייבים עליהם משום טומאה. [כלומר,

כהן טמא העושה את אחת מהעבודות הללו

בפנים, אינו חייב מיתה ככהן טמא שעבד

במקדש, **כי חיוב כהן טמא, הוא כחיוב זר,** שכן

שניהם למדים מאותו כתוב, כפי שנתבאר בדף

י"ז].

ג. ואין חייבים עליהם משום מחוסר בגדים.

[כלומר, כהן מחוסר בגדים העושה את אחת

מהעבודות הללו בפנים, אינו חייב מיתה ככהן

שעבד במקדש מחוסר בגדים, **כי גם מחוסר**

בגדים דינו כזר].

ד. ואין חייבים עליהם משום שלא רחוך ידיים

ורגלים. [כלומר כהן העושה אחת מהעבודות

הללו בפנים בלא רחיצת ידיים ורגלים, אינו חייב

מיתה ככהן שעבד במקדש בלא לרחוך ידיו

ורגליו, **כי דינו שווה לדין מחוסר בגדים בגזרה**

שווה].

זמני היתר הבמות

א. עד שלא הוקם המשכן במדבר, היו הבמות

מותרות.

ב. משהוקם המשכן, נאסרו הבמות, עד כניסתם

לארץ.

ג. משבאו לגלגל, [להעמיד בו את המשכן ארבע

עשרה שנים של כיבוש וחלוקה], הותרו הבמות.

ד. באו לשילה, ובו היה משכן קבוע, [כפי

שיתבאר בעזה"י להלן], נאסרו הבמות, עד חורבן

שילה.

ה. משחרבה שילה, תחילה היתה הבמה הגדולה

בעיר נוב, ולאחר הריגת אנשי נוב, היתה הבמה

הגדולה בעיר גבעון, וכל אותו זמן, היו הבמות

מותרות.

ו. באו לירושלים, ובנו את המקדש, ומאז נאסרו

הבמות לעולם.

על מי הוטלה עבודת הקרבנות

מתחילה היתה עבודת הקרבנות מוטלת על

הבכורות, [וכל שאינו בכור היה פסול לעבודה].

ולאחר זמן, נטלה העבודה מן הבכורות, ונתנה

לכהנים, [וכל שאינו כהן פסול לעבודה].

ונחלקו חכמים, באיזה זמן ארע הדבר:

לדעת משנתנו, ולדעת רבי יהושע בן קרחה – עד שהוקם המשכן היתה העבודה בבכורות, שנאמר, "וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים", כלומר הנערים הללו שהם הבכורות, הקריבו את העולות והשלמים בהר סיני [קודם הקמת המשכן]. ולפי זה, גם מה שנאמר במעמד הר סיני, "וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם הַי", כלומר אלו הרגילים לגשת לעבודה יתקדשו מלעלות להר, הכוונה לבכורות. **ורק בהקמת המשכן, כשנתחנכו הכהנים לעבודה, נטלה העבודה מהבכורות ונתנה לכהנים.**

ולדעת רבי – רק עד שבאו ישראל להר סיני, היתה העבודה בבכורות, אבל משבאו להר סיני, נטלה העבודה מהבכורות, ונתנה לכהנים [נדב ואביהוא]. [ללשון ראשון שהביא רש"י, בהר סיני הקריבו הבכורות בפעם האחרונה, ועל כך נאמר בהר סיני, "וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים", ומכאן ואילך היתה העבודה בכהנים. וללשון שני שכתב רש"י, מיד כשהגיעו ישראל להר סיני, נתנה העבודה לכהנים, ולא הקריבו הבכורות בפעם האחרונה, אלא קודם לכן, והכתוב הנ"ל יתפרש כך, "וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [להביא את הקרבנות] וַיַּעֲלוּ [הכהנים] עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים"]. ולפי זה, מה שנאמר במעמד הר סיני, "וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם הַי", הכוונה לכהנים.

היכן נרמז למשה על מיתת נדב ואביהוא

במיתת נדב ואביהוא "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶפְבֹּד וַיִּדַם אֶהֱרֹן", כלומר דבר זה כבר אמר לי הקב"ה שיארע.

ונחלקו חכמים היכן נאמר הדבר למשה:

לדעת רבי – הדבר נאמר למשה במעמד הר סיני, כשאמר לו הקב"ה, "וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגְשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם הַי", וכבר נתבאר, שלדעת רבי, הכוונה לכהנים ממש, כלומר נדב ואביהוא, והם הוזהרו במעמד הר סיני, שאם יעלו למקום המקודש, יפרוץ בהם ה', ולכן, עתה בהקמת המשכן, כשלא נזהרו לפרוש מן ההיכל, פרץ בהם ה', כפי שאמר.

ולדעת רבי יהושע בן קרחה – עניין זה של מיתת נדב ואביהוא, נרמז למשה, כשנצטווה על מלאכת המשכן, שנאמר לו על המשכן, "וַנַּעֲדֵתִי שָׁמָּה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי", כלומר ביום שתשרה שכינתי על הבית, יתקדש שמי במכובדיי, והבינו את כוונת הדבר, רק כשמתו בני אהרן, שנתקדש שמו של הקב"ה על ידי מיתתם שהיו מכובדיו של מקום. וכמאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, נאמר, "נוֹרָא אֱלֹהִים [זו מידת הדיון] מִמְּקַדְּשֵׁיךָ [כמו ממקודשך כלומר קדושיך]", מלמד שבשעה שעושה הקב"ה דין בקדושו, הוא מתיירא ומתעלה ומתהלל.

קבלת יסורים בשתיקה

כיון שמתו בני אהרן, אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי, לא מתו בניך אלא להקדיש שמו של הקב"ה,

[כלומר להודיע שהוא נורא על יראיו ומיודעיו].

וכיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן, שתק, שנאמר "וַיִּדַם אֶהֱרֹן", וקבל שכר, [שנתייחד אליו הדיבור, שנאמר אחרי אותו ענין, פרשת שתויי יין, ולא הוזכר באותו דיבור משה אלא אהרן].

וכן אמר דוד, "דֹּם לַה' וְהִתְחַלֵּל לוֹ", אף על פי

שמפיל לך חללים חללים את שתוק.

וכן אמר שלמה "עַתָּה לְחַשׂוֹת וְעַתָּה לְדַבֵּר", פעמים ששותק, ומקבל שכר על השתיקה, פעמים מדבר, ומקבל שכר על הדבור.

האם עולת סיני היתה טעונה הפשט וניתוח

לדעת רבי ישמעאל – בהר סיני נאמרו הכללים של דיני התורה, כגון "מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְזָבַחַת עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ אֶת צֹאנֶיךָ וְאֶת בְּקָרֶיךָ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבְרַכְתִּיךָ" אבל לא נתפרשו הפרטים אלא באהל מועד לאחר שהוקם המשכן, ומאחר שקודם

הקמת המשכן לא נתפרשו הלכות הקרבנות, כגון דין הפשט וניתוח של העולה, כשהקריבו את העולה בהר סיני, **לא היתה טעונה הפשט וניתוח.**

ולדעת רבי עקיבא – כל דיני התורה בכלליהם ובפרטיהם נאמרו למשה בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב [היא משנה תורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר] ומאחר שקודם הקמת המשכן כבר נתפרשו הלכות הקרבנות ובהם דין הפשט וניתוח של העולה, כשהקריבו את העולה בהר סיני, **היתה טעונה הפשט וניתוח.**

אלו בעלי חיים היו כשרים

להקרבה בבמה עד הקמת המשכן

כל בעלי חיים היו כשרים להקרבה בבמה. בין **בהמות**, בין **חיות**, ובין **עופות**. [שנאמר, "וַיָּבֹאוּ לָחֶמְדָּה לְה' וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ". בהמה ועוף מפורשים בכתוב, וחיה בכלל בהמה היא, כמו שנאמר, "זאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ", והולך ומונה בהמות וחיות, "שׂוֹר שֶׁהַ כְּשָׁבִים וְשֵׂה עֲזִים. אֵיל וְצִבִּי וְיַחְמוֹר וְאַקוּ וְדִישָׁן וְתֹאוּ וְזָמֵר"]. וכל אלו כשרים, בין **זכרים** ובין **נקיבות**. בין **תמימים** ובין **בעלי מומים**. שלא מצינו שהכתוב חילק בין זה לזה.

דף קט"ז

ואולם שלושת אלו נפסלו להקרבה בבמה:

א. מחוסרי אבר.

דין זה למד ממה שנצטווה נח להכניס לתיבה בעלי חיים שאינם מחוסרי אבר שנאמר "וּמִכָּל הַחַי מִכָּל בֶּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל תְּבִיאָה אֶל הַתֵּבָה לְהַחִיית אִתָּךְ זָכָר וְיִקְבָּה יְהִי", כלומר הבא בהמות שכל בשרם חי ואינם מחוסרי אבר ועל כרחך לא נצטווה בכך אלא משום שהיה עתיד להקריב מהם קרבנות כי לצורך קיום המין היה מועיל גם בהבאת בעלי חיים מחוסרי אבר.

ג. טריפה.

דין זה למד, ממה שנצטווה נח להכניס בהמות הדומות לו, כלומר שאינן טריפה כמותו, שנאמר, "לְהַחִיית אִתָּךְ". ועל כרחך לא היה נח טריפה, כי לא יתכן שנצטווה להכניס דווקא טריפה כמותו, כי אין טעם לצוות שיכניס טריפות בדווקא, אלא ודאי לא היה טריפה, ונצטווה להכניס בהמות כמוהו שאינן טריפה.

ואמנם אם היה רק הכתוב הזה, היה מקום לומר, שבאמת לא נצטווה להכניס דומים לו, אלא שיהיו עמו חיות לחברה, ולא ישאר לבדו, ואפילו אינם דומים לו. אלא מאחר שנאמר גם "לְחַיִּית זָרַע", למדנו שהכנסתם אינה להיות עמו לחברה, אלא לקיום עצמם, ואם כן הסיבה שנאמר "לְהַחִיית אִתָּךְ", היא, ללמד שיהיו דומים לו, ולא יהיו טריפה.

ב. שנעבדה בהם עבירה.

דין זה למד מהכתוב, "וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר", שעל כרחך אין הכוונה לטהורות ממש, כי באותה שעה עדיין לא נתנה תורה, ולא היה חילוק בין טמאות לטהורות, אלא כוונת הכתוב, שהקריב בהמות שלא נעבדה בהן עבירה.

לדעת רב חסדא – נודע לו הדבר על ידי נס זה, שהעביר את כולם לפני התיבה, וכל שהתיבה קולטת, בידוע שהוא טהור, אין התיבה קולטת, בידוע שהם טמאים.

ולדעת רבי אבהו – נודע לו הדבר על ידי נס זה, שכל אלו שלא נעבדה בהן עברה, באו לתיבה מאליהן, שנאמר, "וַהֲבֵאִים זָכָר וְיִקְבָּה מִכָּל בֶּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר ה' בַּעֲדוֹ", כלומר שהיו באים מאליהן.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)